

**UCHWAŁA Nr XXVIII/168/2021
RADY GMINY BRZUZE
z dnia 13 października 2021 roku**

**w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Żałe
na lata 2021-2031**

Na podstawie art. 18 ust. 1, ust. 2 pkt 6 Ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) oraz § 6 ust. 3 pkt 6 Statutu Gminy Brzuze (Dz. Urz. Województwa Kujawsko – Pomorskiego z 2003 roku Nr 133 poz. 1858).

Rada Gminy Brzuze uchwala, co następuje:

§ 1. Zatwierdza Plan Odnowy Miejscowości Żałe na lata 2021-2031.

§ 2. Plan Odnowy Miejscowości Żałe na lata 2021-2031 stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 3. Wykonanie Uchwały powierza się Wójtowi Gminy Brzuze.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY
GMINY BRZUZE
Krzysztof Hubczinski

UZASADNIENIE

W związku z przyjęciem w drodze Uchwały przez Zebranie Wiejskie Sołectwa Żałe dokumentu pod nazwą „Plan odnowy miejscowości Żałe na lata 2021-2031” zachodzi konieczność zatwierdzenia Planu przez Radę Gminy Brzuze.

Gmina Brzuze ma możliwość ubiegania się o środki finansowe w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Plan Odnowy Miejscowości Żałe na lata 2021-2031 będzie stanowił niezbędny załącznik do wniosku. W związku z powyższym podjęcie ww. dokumentu jest w pełni uzasadnione.

PRZEWODNICZĄCY RADY
GMINY BRZUZE
Krzysztof Buczinski

Załącznik do
Uchwały Nr XXVIII/168/2021
Rady Gminy Brzuze
z dnia 13 października 2021 roku

PLAN ODNOWY
MIEJSCOWOŚCI ŻAŁE
na lata 2021 - 2031

Żałe, październik 2021 r.

SPIS TREŚCI

- I. Charakterystyka miejscowości Żale.
- II. Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości Żale.
- III. Ocena mocnych i słabych stron miejscowości Żale.
- IV. Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną w okresie co najmniej 7 lat od dnia przyjęcia planu odnowy miejscowości, w kolejności wynikającej z przyjętych priorytetów rozwoju miejscowości z podaniem szacunkowych kosztów ich realizacji.
- V. Opis i charakterystyka obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne, w szczególności poprzez odnawianie lub budowę placów parkingowych, chodników lub oświetlenia ulicznego.

I. Charakterystyka miejscowości Żałe

Pierwsze wzmianki dotyczące grodu Żałego pochodzą z XIII wieku. Wieś po raz pierwszy została wymieniona w 1252 roku przy okazji transakcji dokonanej pomiędzy rycerzem Piotrkiem Świętosławicem i księciem kujawskim Kazimierzem. Książę dał Piotrkowi wieś Tłuchowo w zamian za Żałe z 7 jeziorami i wieś Nowe. W okresie zarządzania grodem Żalskim przez księcia Kazimierza kujawskiego, tj. w II poł. XIII wieku, powstała w tej wsi parafia.

W początkach XVI wieku Żałe prawdopodobnie znajdowało się w posiadaniu rodziny Sokołowskich. W wizytacji parafii Żalskiej, przeprowadzonej w 1502 roku, jako właściciel wsi Żałe występował Piotr Sokołowski. Po jego śmierci należącą do niego część przejęła żona Zofia, która wkrótce wyszła za mąż za Wincentego Żelskiego, właściciela drugiej części wsi. Od 1539 roku Wincenty Żelski stał się właścicielem całej wsi. Pozostawił on synów Feliksa i Piotra Żelskich. W latach 1538 – 1580 Piotr Żelski wzmiankowany jako właściciel Żałego, posiadał w tej wsi 19 łanów ziemi z chłopami pańszczyźnianymi.

W początkach XVII wieku Żałe posiadało kościół drewniany pod wezwaniem św. Wojciecha. W skład parafii Żalskiej wchodziły wówczas wioski: Żałe, Borzymin, Nadróż, Balin, Ruda, Pinino, Piskorczyń, Brzuze. W 1670 roku zbudowany został przez rodzinę Żelskich nowy kościół, który zmienił wezwanie na św. Anny.

W XVII wieku Żałe pozostawało w posiadaniu rodu Żelskich. W 1673 roku właścicielem większej wsi był Seweryn Żelski.

W początkach XVIII wieku Żelscy zanikają w Żałym jako właściciele wsi, a ich majątek przechodzi w posiadanie Mosakowskich herbu Jastrzębiec i Orłowskich herbu Lubicz.

W początkach panowania pruskiego Żałe należało do rodziny Gockowskich i zarządzane było wspólnie przez Franciszkę Gockowską oraz jej synów, Wojciecha i Ignacego. Około 1798 roku, bracia podzielili majątek.

Ignacy otrzymał połowę wsi Żałe z Kleszczynem, a Wojciech drugą połowę Żałego. Stan taki utrzymał się do 1815 roku, kiedy po śmierci Ignacego całe dobra przejął jego brat Wojciech. Wieś i folwark Żałe po śmierci Wojciecha podzielono na trzy części, między jego synów Wita, Marcelego, Franciszka Gockowskich. W końcu lat 50 właścicielami dóbr Żalskich byli Wita i jego bratanek Józef Gockowski. W okresie uwłaszczenia chłopów zmarł Wit Gockowski majątek po nim przejęło po nim kilku spadkobierców. Ze współwłasności tej przekazano chłopom 65 morgów. Drugą część Żałego posiadał w tym czasie Ludwik Gockowski i na uwłaszczenie przeznaczył 86 morgów. W końcu lat 70 pozostało już tylko dwóch właścicieli ziemskich, Ludwik Gockowski i Adolf Chełmicki.

Gmina Żałe w okresie międzywojennym zajmowała 6985 ha obszaru. W połowie lat dwudziestych liczyła 4456 mieszkańców i podzielona była na 13 sołectw. W 1930 roku było 9 mleczarni spółdzielczych, 6 prywatnych, dwie straże pożarne, w Żałem i Nadrożu oraz 6 szkół. Dobra Żałe w okresie międzywojennym podzielone były między sukcesorów Adolfa Chełmickiego, z których każdy miał wydzieloną część. Majątek posiadał łącznie ponad 700 ha powierzchni.

W latach 1945-1948 Gmina Żałe dzieliła się na gromady, a te z kolei na wioski i kolonie. Na czele gminy stał wójt. W Żałem funkcję tę sprawował od początku lutego 1945 roku Stanisław Wysakowski z Żałego. Biuro Urzędu Gminy rozpoczęło działalność 24 stycznia 1945 roku. Majątek należący w czasie wojny do księdza Teodora Matuszczyka podzielono między 48 osób, które stały się właścicielami działek.

Żałe położone jest w części południowej gminy Brzuze. Obszar gminy Brzuze znajduje się we wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie rypińskim. Ogólna powierzchnia gminy wynosi 8625 ha, w tym użytki rolne 80,0 % tej powierzchni oraz 6% to lasy.

302

W skład gminy Brzuze wchodzi 17 sołectw obejmujących 18 wsi, a podstawowa jej funkcja związana jest z gospodarką rolną. Najliczniej zasiedlone sołectwa to: Ostrowite, Ugoszcz, Żałe.

Gmina Brzuze graniczy z gminami: Rogowo, Rypin i Wąpielsk (powiat rypiński), Radomin i Zbójno (powiat golubsko – dobrzyński) oraz Chrostkowo (powiat lipnowski).

Miejscowość Żałe zamieszkuje obecnie 447 osób.

Powierzchnia obrębu Żałe wynosi 634,8 ha, z czego użytki rolne stanowią 625,3 ha.

W Żałem znajduje się remiza OSP, świetlica wiejska, kościół parafialny, cmentarz i sklep. Dużym atutem wsi są trzy jeziora: Żalskie Duże (Wielkie) - jedno z największych na ziemi dobrzyńskiej, Jezioro Kopiec oraz jezioro Głębocek. Przez miejscowość tą przebiega szlak turystyczny.

Wieś ma połączenie komunikacyjne z Brzuzem, Nadrożem, Borzyminem, Radzynkiem, Kleszczynem poprzez asfaltową drogę powiatową Brzuze – Nadróż o nr ewidencyjnym 2211 i siecią dróg gminnych.

II. Inwentaryzacja zasobów miejscowości Żałe

Środowisko przyrodnicze

Dużym atutem wsi są trzy jeziora: jezioro Żalskie (Wielgie) - jedno z największych na ziemi dobrzyńskiej oraz jezioro Kopiec i jezioro Głębocek a na pograniczu także jezioro Bobrówiec.

Jezioro Żalskie (Wielgie) jest największym jeziorem na obszarze gminy Brzuze i zajmuje powierzchnię ok. 162,5 ha, położone jest na pograniczu moreny dennej płaskiej i falistej i w części peryferyjnej rynny subglacjalnej. Sprawia to, że ma ono charakter zarówno jeziora rynnowego jak i morenowo - zaporowego. Połączone jest z innymi jeziorami.

Jezioro Kopiec zajmuje pow. 16 ha i znajduje się w zlewni rzeki Ruziec. Jest jeziorem rynnowym. Głęboko wcięta na 20 m w morenę denną płaską,

falistą i o stromych zboczach rynna sprawia, że w jej otoczeniu zwierciadło wód gruntowych zalega bardzo głęboko.

Jezioro Głębocek znajduje się na granicy gminy - zajmuje pow. 14,1 ha. Jego wody wypełniają przegłębienie wschodniego zakończenia jednej z rynien subglacjalnych, wciętych w morenę denną płaską (na północy) i falistą (na południu) na głębokość ponad 20 m.

Na terenie Żałego spotykamy roślinność: drzewa zabytkowe - w obrębie kościoła i cmentarza, barwinek wielkanocny, marzanka wonna, dziewanna, dziurawiec, głóg, jarzębina koralowa, kielisznik zaroślowy, niecierpek himalajski, dziki bez czarny, kalina, grzybień biały, grązel żółty, okrzężnica bagienna, kosaciec żółty, jeżogłówka gałęzista, knieć błotna, mięta nadwodna. Wśród ptaków spotykamy takie, jak : perkoz (jedno i dwuczuby), łabędź niemy, kormoran, trzcinniczek, trzcinia, bak, bączek, sikora bogatka, sikora modra, jaskółka dymówka, jaskółka oknówka, dzierzba gąsiorek, pójdzka, sowa płomykówka, sowa uszata, błotniak zbożowy, błotniak stawowy, krogulec, myszołów zwyczajny, sokół pustułka, bocian biały. Występują tutaj często płazy i gady: wszystkie gatunki ropuch, rzekotka drzewna, kumak nizinny oraz jaszczurka zwinka.

Środowisko kulturowe

Rozwój środowiska kulturowego ogranicza fakt, że istnieje tu budynek świetlicy wiejskiej, jednakże wymaga on remontu oraz wyposażenia. Nie pozwala to na wykorzystanie zasobów tegoż obiektu w budowaniu życia kulturalnego we wsi.

Zabytkiem jest kościół parafialny p.w. św. Anny, usytuowany w centrum wsi przy drodze z Nadroża do Brzuzego. Pobudowany w latach 1930-1935 przez proboszcza Eustachego Grochowskiego. Murowany z cegły, otynkowany z zewnątrz i wewnątrz, na fundamencie z kamienia, eklektyczny o cechach gotyku nadwiślańskiego. Od strony południowej zakrystia. Wieża

trójkondygnacyjna. Elewacja frontowa z jednoosiową i jednoosiowymi wieżyczkami po bokach. Klatki schodowe na wieżę i emporę nad zakrystią drewniane. Otwory okienne w półkoliście zamkniętych wnękach. Empora organowa wsparta na dwóch kolumnach. Ołtarz główny neobarokowy. Stacje drogi krzyżowej, ławki i konfesjonały z 1938 roku wykonał Piotr Dąbek.

Grodzisko wczesnośredniowieczne, położone przy rozwidleniu dróg z Żałego do Borzymina, Nadroża i Brzuzego, nad brzegiem jeziora Kopiec. Posiada kształt nieuregulowanego owalu o wymiarach 170 x 110 m. Gród powstał prawdopodobnie w początkach XII wieku, za panowania Władysława Hermana lub Bolesława Krzywoustego. Spalony został zapewne w wyniku najazdów pruskich w XIII wieku lub najazdu krzyżackiego w 1329 roku. W połowie XVI wieku na szczycie kopca zbudowano murowany zamek, siedzibę rodu Żelskich herbu Ogończyk. Prawdopodobnie około połowy XVII wieku, w wyniku najazdów szwedzkich, zamek został zniszczony i siedziba Żelskich na wierzchołku grodziska przestała funkcjonować.

Rolnictwo i gospodarka

Powierzchnia obrębu Żałe wynosi 634,8 ha, z czego użytki rolne stanowią 625,3 ha. We wsi przeważają gospodarstwa, których struktura obszarowa kształtuje się w granicach od 1 ha do 5 ha.

Działalność gospodarczą w Żałem prowadzą następujące zakłady:

- „Usługi kościelne i cmentarne, ogólnobudowlane”,
- „Malowanie antykorozyjne”,
- „Usługi stolarskie i ogólnobudowlane”,
- „Produkcja konstrukcji metalowych i ich części”,
- „Sprzedaż detaliczna – Sklep Spożywczo-Przemysłowy”,
- „Fryzjerstwo i zabiegi kosmetyczne”,
- „Naprawa i konserwacja maszyn”,
- „Sprzedaż drewna i materiałów budowlanych”,

- „Sprzedaż hurtowa wyrobów metalowych oraz sprzętu i dodatkowego wyposażenia hydraulicznego i grzejnego”.

III. Ocena słabych i mocnych stron miejscowości Żale

Mocne strony:

- sieć energetyczna,
- sieć wodociągowa,
- sieć telefoniczna,
- piękne – urozmaicone krajobrazy,
- czyste powietrze,
- jeziora (Kopiec, Żalskie Duże (Wielkie), Głęboćek),
- występowanie obszarów leśnych,
- droga powiatowa na terenie miejscowości.

Słabe strony:

- brak bazy kulturalno – rozrywkowej,
- brak miejsca do spotkań mieszkańców,
- brak zorganizowanych form wypoczynku dla dzieci w czasie wolnym od nauki,
- słabe wykorzystanie walorów turystycznych,
- brak zaangażowania społeczeństwa w życie wsi,
- strukturalne bezrobocie,
- brak współpracy wśród mieszkańców,
- słaba współpraca mieszkańców z samorządem gminy,
- ukryte bezrobocie w rolnictwie,
- neutralny stosunek mieszkańców do zagadnień związanych z ochroną środowiska.

Szanse:

- obecność Polski w Unii Europejskiej,
- rozwój turystyki i agroturystyki,
- rozwój rolnictwa,
- fundusze unijne,
- napływ zagranicznych inwestorów do regionu,
- budowa nowej sieci kanalizacji sanitarnej.
- rozwój sportu i rekreacji,
- tworzenie nowych miejsc pracy.

Zagrożenia:

- zmienność prawa,
- rozwój patologii w społeczeństwie,
- wzrost chuligaństwa,
- wycinka lasów,
- rozwarstwianie się społeczeństwa,
- ujemna migracja mieszkańców,
- „ucieczka” młodych ludzi,
- zanieczyszczanie środowiska.

IV. Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną w okresie co najmniej 7 lat od dnia przyjęcia planu odnowy miejscowości, w kolejności wynikającej z przyjętych priorytetów rozwoju miejscowości z podaniem szacunkowych kosztów ich realizacji.

Plan Odnowy Miejscowości Żałe zakłada rozwój miejscowości w oparciu o realizację zarówno zadań inwestycyjnych jak i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną. Celem planowanych zadań, przedsięwzięć jest poprawa

305

poziomu życia mieszkańców wyznaczany jest m.in. poprzez warunki do aktywnego wypoczynku, organizację imprez o charakterze kulturalnym oraz rekreacyjnym.

Najważniejszymi zagadnieniami w sprawie rozwoju miejscowości Żałe oraz poprawie warunków życia są:

- remont i modernizacja świetlicy wiejskiej,
- wyposażenie świetlicy wiejskiej,
- utworzenie kompleksu sportowo – rekreacyjnego,
- remont kościoła parafialnego,
- budowa przydomowych oczyszczalni ścieków,
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej,
- rozwój terenów rekreacyjnych,
- budowa oświetlenia,
- zagospodarowanie skwerów,
- budowa garażu przy OSP,
- stymulowanie działalności dających dodatkowe dochody gospodarstwom rolnym m.in. agroturystyka,
- realizacja prac modernizacyjno – inwestycyjnych mających na celu poprawę stanu technicznego i podniesienia bezpieczeństwa na drogach w obrębie miejscowości Żałe,
- przygotowanie terenów do funkcji rekreacji, wypoczynku, wspólnych spotkań mieszkańców,
- doprowadzenie do poprawy estetycznego wyglądu wsi, budynków i zagród wiejskich,
- skuteczna promocja walorów rekreacyjno – wypoczynkowych Żałego,
- podniesienie kwalifikacji i wykształcenia społeczności Żałego – walka z bezrobociem,
- rozbudowa placu zabaw,
- utworzenie boiska,

- tworzenie szlaków pieszo-rowerowych oraz turystycznych,
- wymiana zadrzewień.

W zakresie prac modernizacyjno – inwestycyjnych mających na celu poprawę stanu technicznego i podniesienia bezpieczeństwa na drogach w Żałem należy:

- doprowadzić do poprawy bezpieczeństwa na skrzyżowaniach,
- doprowadzić do modernizacji i budowy nowych chodników dla pieszych,
- doprowadzić do utwardzenia nawierzchni na drogach gminnych,
- doprowadzić do budowy parkingów,
- zagospodarować teren wokół świetlicy wiejskiej,
- zmodernizować oświetlenie uliczne w miejscowości,

W ramach walki z bezrobociem oraz podniesienia kwalifikacji i wykształcenia celami są:

- rozwiązania instytucjonalne i wdrażanie systemów umożliwiających bezrobotnym zdobycie nowego zawodu, podnoszenie kwalifikacji zawodowych,
- ułatwienie dostępu do wykorzystywania nowoczesnych technologii przekazu informacji – nowoczesna pracownia internetowa.

Sprawą priorytetową dla rozwoju miejscowości Żałe jest przebudowa i wyposażenie świetlicy wiejskiej. W ramach działania „Inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 planowana jest realizacja przedsięwzięcia pod nazwą „Wyposażenie świetlicy wiejskiej w miejscowości Żałe”. Powyższy projekt obejmuje świetlicę wiejską w Żałem położoną na działce oznaczonej numerem ewidencyjnym 499/3.

W celu zapewnienia realizacji planowanych działań w tej miejscowości niezbędne jest wyposażenie świetlicy. Dzięki funkcjonowaniu świetlicy mieszkańcy wsi będą mogli spotykać się na imprezach kulturalnych, integrujących społeczność wiejską. Świetlica ma być miejscem organizacji

307

czasu wolnego. Ma również zapoczątkować realizację wspólnych przedsięwzięć na rzecz poprawy warunków i jakości życia na wsi. Planowana inwestycja pozwoli należycie wyposażać świetlicę w przedmioty niezbędne do jej działalności. Całkowity koszt zadania szacowany jest na kwotę ok. 750.000,00 zł brutto, natomiast realizacja projektu przewidziana jest na lata 2022-2023.

Ponad to do realizacji przewidziana jest inwestycja pod nazwą „Przebudowa świetlicy wiejskiej w Żałem”, całkowity koszt inwestycji szacowany jest na ok. 250.000,000 zł brutto. Czas realizacji zadania przewidziany jest na lata 2022-2023. Koszty realizacji projektu zostaną pokryte ze środków unijnych oraz środków własnych Gminy Brzuze.

V. Opis i charakterystyka obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne, w szczególności poprzez odnawianie lub budowę placów parkingowych, chodników lub oświetlenia ulicznego.

W miejscowości Żałe można wyróżnić obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne.

Teren ten przyległy jest do drogi powiatowej Brzuze - Nadróż. W miejscowości znajduje się zabytkowy kościół parafialny p.w. św. Anny, usytuowany w centrum wsi przy drodze z Nadróża do Brzuzego. W Żałem aktywnie działa Koło Gospodyń Wiejskich. Priorytetową inwestycją dla mieszkańców wsi jest przebudowa świetlicy wiejskiej wraz z wyposażeniem, która obejmować będzie świetlicę wiejską skupiającą życie kulturalno-

rekreacyjne. Dzięki funkcjonowaniu świetlicy mieszkańcy będą mieli miejsce do spędzania czasu wolnego, co w znacznym stopniu przyczyni się do zwiększenia integracji społecznej. Wyposażenie obiektu zapoczątkuje realizację wspólnych przedsięwzięć na rzecz poprawy warunków i jakości życia na wsi. Miejsce, to które po odpowiednim zagospodarowaniu będzie miejscem rekreacyjno-wypoczynkowym jest niezwykle ważne dla mieszkańców miejscowości Żałęgo.

PRZEWODNICZĄCY RADY
GMINY BRZYZE
Krzysztof Brzyski

Uchwała numer XXVIII/168/2021 "Podjęcie uchwały w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Żałe na lata 2021-2031" została podjęta następującą proporcją głosów: jestem za 14, jestem przeciw 0, wstrzymuję się 0.

Uchwała została podjęta w trybie jawnym, zwykłą większością głosów.

Data i godzina głosowania: 13.10.2021 10:41:53

Radni zagłosowali jak poniżej:

Jestem za	
1.	Agnieszka Betlejewska
2.	Leszek Borkowski
3.	Krzysztof Budziński
4.	Jan Cieszyński
5.	Paweł Kusiński
6.	Kazimierz Maklakiewicz
7.	Błażej Makuch
8.	Przemysław Nalazek
9.	Mirosław Ozimkowski
10.	Piotr Przybylski
11.	Jarosław Puciński
12.	Sławomir Tomaszewski
13.	Adam Tułodziecki
14.	Wojciech Wiśniewski

Wstrzymuję się	
	BRAK

Jestem przeciw	
	BRAK

Obecni radni, którzy nie wzięli udziału w głosowaniu	
	BRAK

Operatorem systemu był *Admin*.

Wygenerowano z systemu DSSS Vote za pośrednictwem oprogramowania DSSS Vote App.